

استاد محمد خراطی دارفانی را وداع گفت

استاد حاج محمد خراطی سال ۱۳۱۱ در شهر ساوه و در خانواده‌ای مذهبی چشم به جهان گشود و از دوران نوجوانی عاشق و شیفته اهل بیت(ع) بود و علاقه خاصی به شعر و ادبیات به‌ویژه شعر آئینی داشت. ویژگی خاص این شاعر دل‌سوخته اهل بیت(ع) که او را از دیگر شعرای این شهرستان متمایز می‌کند مکتب یا

مدرسه نرفتن اوست.

استاد محمد خراطی علاقه بسیاری به سرودن شعر در مدح اهل بیت(ع) دارد و هم‌اکنون اشعار این شاعر ولایی توسط بسیاری از مداحان اهل بیت(ع) در سطح کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. وی در مدت‌زمان عمر خویش نزدیک به

انتشار مستند «غیررسمی» که روایتگر دیدارهای خصوصی رهبر معظم انقلاب است جلوه‌های متفاوتی از رابطه رهبری و نخبگان کشور را به تصویر کشیده است

همه شما بچه‌های انقلابید

۱۰اواخر هفته گذشته تیزی در تلویزیون و فضای مجازی منتشر شد که خبر از انتشار مستندی باتام «غیررسمی» در شب پنجشنبه می‌داد. مستندی که روایتگر دیدارهای خصوصی رهبر معظم انقلاب با نخبگان کشور در حوزه‌های مختلف در سال‌های اخیر است. پیش‌ازاین و در هفته دفاع مقدس، قسمت اول غیررسمی منتشرشده بود که به دیدار راپویان هشت سال دفاع مقدس اختصاص داشت که ۳۰آبان ۹۸ برگزار شد. غیررسمی، اثری است به کارگردانی علی‌صدری نیا که پیش‌ازاین از او مستندهای

پیمان طالبی

ادبیات و هنر

قضیه از کجا شروع شد؟

ماجزا ازاین‌قرار است که رهبر معظم انقلاب از دوران ریاست جمهوری‌شان دیدارهایی با گروه‌های مختلف مردم داشته‌اند. نخبگان، نظامیان، استادان دانشگاه، هنرمندان و تاریخ‌نگاران و همه و همه از کسانی هستند که در این سال‌ها به‌صورت منظم و در وقتی تعیین شده به‌صورت عمومی با رهبر معظم انقلاب دیدار داشته‌اند. به‌عنوان مثال دیدارهای رهبر با دانشگاهیان (استادان، تشکل‌ها و مسؤولان) از دوران ریاست جمهوری ایشان آغاز شد و تا امروز تعداد آن به ۲۵۱ دیدار می‌رسد یا دیدار رهبری با شاعران که در نیمه ماه رمضان هرسال به‌صورت منظم و مداوم در حال برگزاری است. از سال ۱۳۶۳ و در مشهد آغاز شد. این دیدارها اغلب با سخنرانی تعدادی از نخبگان هر عرصه همراه بود و درنهایت و پس از شنیدن صحبت‌های آنان توسط رهبری، حاضران پای صحبت‌های مقام معظم رهبری می‌نشستند. اما علاوه بر این دیدارها که تقریباً عمومی است و کم‌اگان نیز ادامه دارد، رهبر معظم انقلاب دیدارهایی نیز با برخی نخبگان علمی و فرهنگی داشته‌اند که به دیدار خصوصی یا غیررسمی معروف است. سوژه‌ای که موضوع مستند تازه علی‌صدری نیا شده است.

ماجرای دیدارهای غیررسمی چیست؟

آن‌طور که می‌دانیم، این دیدارهای غیررسمی تا قبل از سال ۹۵ به‌صورت جسته‌وگریخته برگزار می‌شد. یعنی هرازگاهی تعدادی از فعالان حوزه‌های مختلف با هماهنگی بیت رهبری به حضور رهبر معظم انقلاب می‌رسیدند. این دیدارها چند ویژگی دارند و اولین آنها این است که هیچ خبری از آنها به بیرون درز نمی‌کند. یعنی برخلاف دیدارهای عمومی که اول اهالی هر حوزه از پیش زمان آنها را می‌دانند و دوم در اخبار همان روز تصاویری از دیدار مربوطه منعکس می‌شود، هیچ خبری پیش یا پس از دیدارهای غیررسمی منتشر نمی‌شود. تفاوت دیگر دیدارهای این چنینی آن است که تعداد حاضران به‌مراتب از دیدارهای عمومی و رسمی کمتر است و این باعث می‌شود اول، تعداد بیشتری از حاضران بتوانند در حضور رهبر صحبت کنند و دوم، چون قرار بر انعکاس صحبت‌ها نیست، حاضران دیدارها با فراغ بال بیشتر و به‌اصطلاح راحت‌تر صحبت می‌کنند. حتی این راحتی در حضور این نخبگان نیز بیشتر احساس می‌شود به این معنا که چون خبری از انتشار عکس و فیلم‌های دیدار نیست، بعضی‌ها با آسودگی خاطر بیشتری به بیت رهبری می‌آیند. آن‌گونه که در مستند غیررسمی توسط نادر طالب‌زاده ذکر می‌شود، از سال ۱۳۹۵ برای این جلسات غیررسمی زمان مشخصی تعیین می‌شود و این دیدارها «جلسات پنجشنبه‌ای» نام می‌گیرد. محسن مؤمنی شریف روایت می‌کند رهبر معظم انقلاب زمانی اعلام می‌کنند در پاییز و زمستان بعد از نماز مغرب وقت خالی دارند. همین سبب می‌شود از سال ۱۳۹۵ پنجشنبه‌ها به زمانی برای دیدارهای غیررسمی رهبر معظم انقلاب با گروه‌های مختلف نخبگان علمی و فرهنگی تبدیل شود. این‌که می‌گوییم گروه‌های مختلف، دقیقاً منظورمان همین است؛ تهیه‌کنندگان و برنامه‌سازان رادیو، اعضای گروه‌های جهادی، کارگردانان سینما، دست‌اندرکاران خبر سیما، تاریخ‌پژوهان انقلاب، مستندسازان، فعالان حوزه کودک و نوجوان، نویسندگان ادبیات مقاومت، اینها فقط تعداد کمی از گروه‌های فرهنگی هستند که در دیدارهای غیررسمی با رهبر معظم انقلاب حاضر بوده‌اند. این میزان پراکندگی (به معنای مثبت) در انتخاب گروه‌ها و طیف‌های مختلف هنری و فرهنگی در دیدارها خود نشان از بینش دقیقی دارد که پایه‌گذار جلسات – که خود رهبر باشد – نسبت به فضای مربوط دارند.

۳ یک دیدار غیررسمی

شهرام شکبیا، مجری و طنزپرداز شناخته‌شده، در بخشی از مستند می‌گوید: «این دیدار حتی از دیدار شاعران نیز راحت‌تر بود؛ دیدار شاعران که نیمه رمضان هر سال برگزار می‌شود معروف است به این‌که اولاً خیلی خصوصی‌تر از دیدارهای دیگر برگزار می‌شود ثانیاً فضایی صمیمانه دارد و بعضی از لحظاتی که در آن هست – مثلاً بعد از نماز مغرب و عشا که شاعران برای هدیه‌کردن کتاب‌های تازه‌شان به رهبر می‌آیند- در دیدارهای دیگر دیده‌نشده است.

اما چه شده که این دیدار این قدر غیررسمی است؟ رهبر معظم انقلاب خود در یکی از این دیدارها –که در مستند غیررسمی می‌بینیم – در این‌باره چنین می‌فرمایند: «از این جلسه مقصود حقیر، انس است». این مقصود رهبر به تمامی در جلسات پنجشنبه‌ای محقق شده. بسیاری از هنرمندان در این جلسات بسیار صریح از شخص رهبری انتقادهایی را مطرح می‌کنند و این اتفاق بدون شک بدون زمینه‌سازی توسط مقام اصلی جلسه امکان‌پذیر نبود.

۴ از کم‌درد صالح‌علا تا شوخی رهبر با فخیم‌زاده

همانطور که پیش‌تر گفتیم، بنا بر این بوده که فضای جلسات غیررسمی رهبری، صمیمانه و – به قول شهرام شکبیا – راحت باشد تا حرف‌های بیان نشده اصحاب علم و فرهنگ مطرح شود. در همین راستا رهبر معظم انقلاب شوخی‌هایی با برخی از حاضران انجام می‌دهند که از دیدنی‌ترین بخش‌های مستند غیررسمی است. در بخشی از غیررسمی محمد صالح‌علا – مجری و نویسنده – بابت این‌که روی صندلی نشستست از رهبر پوزش می‌خواهد که رهبر نیز بلافاصله می‌گوید: «من هم کم‌ردم می‌کند پوزش ندارد!» و همین جمله محبت‌آمیز نمکین ایشان باعث انبساط خاطر جمع می‌شود. در جایی دیگر مهدی فخیم‌زاده – بازیگر و کارگردان – در ابتدای صحبت‌هایش از فعالیت سینمایی‌اش در پیش از انقلاب اسلامی شروع می‌کند و می‌گوید: «من قبل از انقلابی‌ام و از همان دوره کار می‌کردم» رهبر لبخندی می‌زند و می‌فرماید: «طاغوتی هستید شما!» و صدای خنده حضار را می‌شنویم. فخیم‌زاده جمله نخر رهبر را با جمله طنزآنانه دیگری ادامه می‌دهد: «من از سپاه یزید آمده‌ام» و کم‌کان خنده‌ها ادامه پیدا می‌کنند.

بحث بر سر این است که این فضای گرم، صمیمی و همراه با انبساط خاطر چه اثراتی می‌تواند داشته باشد؟ شهرام شکبیا در این بخش از مستند در این باره می‌گوید: «فکر می‌کنم آقا به دنبال این هستند که فضا را بشکنند تا ما راحت حرف بزنیم و (این جلسه) حتماً نتایجی داشته باشد». اینجاست که مزاح‌هایی که فقیمت معنا و اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. در بخشی از مستند علیرضا میرباقری، مدیر پروژه ربات جراح سیئا، درباره جراحی از راه دور صحبت می‌کند و مزایای این امکان را بیان می‌کنند. مثلاً این‌که در این شیوه، دیگر لازم نیست جراح لباس استریل بپوشد و در اتاق عمل بالای سر بیمار حضور داشته باشد بلکه تنها پشت دستگاه می‌نشیند و... در اینجا رهبر صحبت‌های میرباقری را قطع می‌کنند و می‌گویند: «چایی‌اش را می‌خورد و...» و صدای خنده حضار بلند می‌شود.

تصور کنید در دیداری که نخبگان رباتیک در آن حضور دارند، چگونه می‌شود بهتر از این فضا را اصطلاحاً شکست و گفتمانی را مهیا کرد تا در آن، حاضران فراغ از فضای خشک و اتوکشیده مرسوم این جلسات، حرف دل بزنند؟ احتمالاً بهترین ابزار برای ساختن فضای مناسب همین شوخی‌های ساده و کوتاه است که خنده‌ها و انبساط خاطر جمع را در پی دارد.

۵ آقای خامنه‌ای عزیز!

در ادامه مستند نادر طالب‌زاده از فضای مناسب این دیدارها برای گفتمان سخن به میان می‌آورد و می‌گوید: «آنجا می‌شود صحبت کرد» اینجاست که کارگردان مستند، صحبت‌های عبدالحسن برزیده، کارگردان سینما را نشان می‌دهد که احتمالاً صریح‌ترین بخش مستند است. این بخش از مستند مربوط به دیدار ۹۶/۱۰/۲۸ است. جایی که برزیده در کمال آرامش و راحتی رودرروی بالاترین مقام مملکتی انتقاد می‌کند: «به نظر می‌رسد که به تدریج از شعارهای اول انقلاب دور می‌شویم. از فضای مجازی گرفته تا اتفاقاتی که شما کم و بیش در جریانید. به نظرم ما خودمان را بی‌نیاز احساس کردیم. جسارت می‌شود اما از شخص شما تا مسؤولان نظام انگار که احساس می‌کنیم نیازی نیست که بخواهیم به مردم توضیح بدهیم و آنها را توجیه کنیم.» در تمام این دقایق که ما آن را بدون قطعیت در مستند می‌بینیم، رهبر با لبخندی رلب و چشمانی مهربان به آقای کارگردان نگاه می‌کند. برزیده چنین ادامه می‌دهد: «من می‌خواهم خطاب به شما بگویم چون این فرصت شاید هیچ‌وقت دیگر به دست نیاید. چون ما پشت سر شما نق و نوق می‌کنیم حالا می‌خواهیم حضورا هم عرض کنیم. به نظر می‌رسد شما به عنوان رهبر انقلاب و بزرگی که قرار است همه به تاسی از او حرکت کنند، گاهی آدم‌هایی که به شما نزدیکند چهره مشخصی دارند و همه مردم نیستند... آقای خامنه‌ای عزیز! خود من حس نمی‌کنم که شما برای تک‌تک ما دل‌سوئید. این شاید البته سو تفاهم باشد. من خیلی حسی می‌گویم.»

فارغ از این‌که رهبر هر پاسخی به این صحبت‌ها داشته باشند، کدام یک از شخصیت‌های برجسته در طول تاریخ این‌گونه با لبخند پدران‌ه از منتقد خود استقبال کرده‌اند؟ کدام حکمران در طول تاریخ این قدر در برخورد با منتقد خود رنوف و با سعه‌صدر بالا عمل کرده است؟ مستند در اینجا تمام بیامی را که می‌خواهد انتقال دهد به‌خوبی منتقل می‌کند. رهبر بعد از صحبت‌های برزیده ترجیح می‌دهند صرفاً شنونده باشند، اما زنگی و رندی سیدمهدی شجاعی سبب می‌شود ایشان توضیحاتی در این خصوص بدهند: «من اهل دعا هستم و برای همه دعا می‌کنم حتی اگر خودشان ندانند!» این حرف‌های رهبری مثل آب روی آتش عمل می‌کند. در ادامه که جلسه به پایان می‌رسد بوسه‌های برزیده بر چهره رهبری موید همین جمله است. اینجاست که مخاطب به این فکر می‌کند شاید یکی از حکمت‌های این دیدارها در همین حرف زدن و سبک شدن برخی هنرمندان و اهالی علم است. آنها هم مثل همه انسان‌ها به سنگ صبوری احتیاج دارند که گاه حتی بدون منطق متهم و به‌او انتقاد کنند. رهبر پدر مردم است و این را خوب می‌داند. سفره‌ای پهن می‌کند تا همه فرزندان – حتی آن‌که ناراضی است – دور آن جمع شوند.

فضای گفتمانی این دیدارها ویژگی مثبت دیگری نیز دارد که در مستند نیز می‌بینیم. گاه بحث درون گفتمانی می‌شود و اصلاً دیگر نیازی نیست رهبری خود پاسخ برخی پرسش‌ها و ادعاها را بدهند. بلکه خود هنرمندان و حاضران جلسه هستند ادعای یکدیگر را نقد می‌کنند چنان که ابراهیم حاتم‌کیا، کارگردان انقلابی سینمای ایران، بعد از برزیده مثل همیشه با حرارت بسیاری شروع به صحبت و لزوم «ایستادن» در شرایط حاضر را بیان می‌کند. رهبری هم صحبت‌های حاتم‌کیا را تأیید می‌کند: «شما بچه‌های انقلابید، باید بایستید.»

۶ ماجرای انگشتر بهروز رضوی

اواخر مستند می‌بینیم یکی از جلسات به پایان رسیده و حضار اطراف رهبری هستند. بهروز رضوی از رهبر تقاضای انگشترشان را می‌کند. یکی از محافظان چند انگشتر می‌آورد و رهبر خود آنها را یکی‌یکی در انگشت رضوی امتحان می‌کنند تا در نهایت یکی از آنها اندازه دست رضوی است. این یکی از زیباترین نماهای مستند است که اوج صمیمیت رهبر یک کشور با هنرمند آن را نشان می‌دهد و باید در اینجا دست‌مریزادی به صدری‌نیا گفت که چنین حسن ختامی برای مستندش برگزیده است.

۱۰هزار بیت شعر آئینی سروده و آثار ارزشمندی نظیر گلپونه‌های شعر و ادب در چند مجلد از وی منتشر شده است. بسیاری از شاعران آئینی که در جشنواره‌ها و کنگره‌های شهر ساوه شرکت کرده بودند هرگز این پیرمرد سپید‌موی خوش‌مشرب را از خاطر نخواهند برد. /فارس

یاد بعضی نفرات

یادی کنیم از درگذشتگانی که در دیدارهای غیررسمی رهبری حضور داشته‌اند و در غیررسمی به چشم می‌خورند. مرحوم حسین آهی و مرحوم ابوالفضل زرویی نصرآباد از این جمله‌اند. خاک بر آنان خوش باد!

حمیدرضا عبدالمنافی

در مستند غیررسمی جوانی به رهبری انقلاب گفت: چرا کاری نمی‌کنید که جوانان در پست‌های مدیریتی ورود کنند؟ رهبری انقلاب گفت: باید رئیس جمهور جوان انتخاب کنید و زمانی که چنین فردی آن رئیس جوان مدیران جوان سر کار می‌آورد. کلامی منطقی و خط‌دهی برای انتخابات ۱۴۰۰.

مسعود پیرهادی

چرا عموماً آقای غیررسمی رو بیشتر دوست دارند؟ چون نمایش خود آقااست بدون دخالت افرادی که فکر می‌کنند از آقا بیشتر متوجه می‌شوند!

رسول شکری‌نیا

غیررسمی مستندی زیبا، جذاب و کنجکاوانه از دیدارهای رسانه‌ای نشده رهبری معظم انقلاب و شیوه مواجهه ایشان با انتقادات اشخاص و گروه‌های مختلف به موضوعات گوناگون است. سخنان، نظرات و تصاویری که برای نخستین‌بار منتشر می‌شود و چهره‌هایی که فراغ از گرایش و دیدگاه‌های متنوع سخن می‌گویند....

عباس کلاه‌دوز

این است میراث جمهوری اسلامی. پیش‌شخص اول مملکت بشینی بدون لکنت، گله و گلایه و انتقاد مودبانه و درست‌گنی. او نیز با روی خوش بشنود و پاسخ دهد.

سیلی به جریان تحریف

انتشار مستند «غیررسمی» با واکنش‌های بسیاری در فضای مجازی روبه‌رو شد. بخشی از این واکنش‌ها را می‌خوانیم